

Lausunto

24.1.2024

VN/30737/2022
VN/30737/2022-MMM-18

MMM:n lausunto; TEM:n lausuntopyyntö luonnoksesta valtioneuvoston päätökseksi huoltovarmuuden tavoitteista

Työ- ja elinkeinoministeriö on pyytänyt maa- ja metsätalousministeriöltä lausuntoa luonnoksesta valtioneuvoston päätökseksi huoltovarmuuden tavoitteista. Maa- ja metsätalousministeriö esittää lausuntonaan seuraavaa.

Maa- ja metsätalousministeriö pitää laadittua päätösluonnosta selkeänä ja kattava sekä hyvin ajantasaistettuna luonnoksena huoltovarmuuden tavoitepäätökseksi. Tavoitepäätösluonnoksessa on riittävästi painotettu puuperäisten polttoaineiden saatavuutta ja siihen liittyviä tarpeita. Ampumarataverkosta koskeva maininta on hallitusohjelman mukainen. Kalatalouden uudet kirjaukset ovat tarpeelliset. Elintarvikehuoltoa on kattavasti käsitelty ja kehityskohteet on tunnistettu. Ministeriö kiinnitti kuitenkin huomiota alla kirjattuihin yksityiskohtiin ja esittää harkittavaksi joitakin lisäyksiä ja muutoksia tekstiin pyydetyn jaottelun mukaisesti esitettynä (**ehdotukset tummennettu, alleviivattu ja kursivoitu**).

2. Huoltovarmuuden toteuttamisen lähtökohdat

Ministeriö esittää *kansalaisjärjestö* – termin korvaamista **järjestöllä**, joka kattaa myös elinkeinoelämän järjestöt. Sivulle 3 esitetään korvausta ”*Huoltovarmuuden näkökulmasta keskeistä on eri toimijoiden (viranomaiset, yksityinen sektori, **kansalaisjärjestöt** ja kansalaiset) välinen vuorovaikutus paikallisella, alueellisella, kansallisella ja kansainvälisellä tasolla.*” Vastaavasti sivulle 11, ”**Kansalaisjärjestöillä** on myös keskeinen rooli varautumisessa ja erilaisten kriisitilanteiden hoitamisessa.” Järjestöt osallistuvat huoltovarmuusorganisaation työhön (mm. MTK) ja siten niillä on oma merkittävä roolinsa huoltovarmuustyössä.

Sivulla 4 todetaan ”*Useat kriittiset yritykset ovat ulkomaisessa omistuksessa tai ylikansallisia yrityksiä. Myös julkisessa hallinnassa olevat organisaatiot tarvitsevat tuotantopanoksia kansainvälisiltä markkinoilta toimintansa mahdollistamiseksi.*” Lauseet jäävät vähän irralliseksi tässä yhteydessä, olisiko hyvä hiukan avata, miten ulkomainen omistus vaikuttaa huoltovarmuuteen?

Postiosoite
Postadress
Postal Address
Maa- ja metsätalousministeriö

Käyntiosoite
Besöksadress
Office

Puhelin
Telefon
Telephone

Faksi
Fax
Fax

s-posti, internet
e-post, internet
e-mail, internet

PL 30
00023 Valtioneuvosto

Hallituskatu 3 A
Helsinki

0295 16001
+358 295 16001

kirjaamo.mmm@gov.fi

Sivulle 5 esitetään täsmentävä täydennystä: ”Venäjän sotilaallinen hyökkäys Ukrainaan on epävakauttanut Suomen ulko- ja turvallisuuspoliittista toimintaympäristöä merkittävästi ja pitkäaikaisesti. Venäjän hyökkäyssodan luoma jännite sekä suurvaltakilpailun kasvu länsimaiden ja Kiinan välillä haastavat nykyisen **pitkiin ja haavoittuviin** globaaleihin toimitusketjuihin perustuvan huoltovarmuuden.”

3. Kehittämiskohteiden taustat ja tavoitteet

Alaluku 3.1. Huoltovarmuuskriittinen infrastruktuuri

Sivulle 7 esitetään täydennystä: ”Normaaliolojen häiriötilanteessa vastuuministeriöiden, Huoltovarmuuskeskuksen, muiden viranomaisten ja elinkeinoelämän kesken sovitut johtamis- ja yhteistyökäytännöt sekä yhteistyöalustat mahdollistavat häiriötilanteen johtamisen sekä yhteistoiminnan. Näiden käytäntöjen ja yhteistyöalustojen ylläpitämiseen, **sujuvoittamiseen** sekä kehittämiseen kiinnitetään erityistä huomiota.” Tätä samaa ajatusta voisi korostaa myös **luvun 4. Toimialakohtaiset huoltovarmuustavoitteet ja kehittämiskohteet** aloituskappaleessa, jolloin se ohjaisi toimintaa vakavissa häiriötilanteissa.

4. Toimialakohtaiset huoltovarmuustavoitteet ja kehittämiskohteet

Alaluku 4.3 Elintarvikehuolto

Luvun ensimmäisessä kappaleessa kuvataan elintarvikehuollon turvaamista. Kappaletta esitetään täydennettäväksi seuraavasti: ”Lisäksi on turvattava lannoitteiden ja lannoiteraaka-aineiden **kansallisen elintarvikehuollon turvaamisen kannalta riittävä** saatavuus.”

Luvussa viitataan valtioneuvoston asetukseen lääkkeiden velvoitevarastoinnista siltä osin, kun se koskee velvoitevarastoitavia eläinlääkkeitä. Tämän lisäksi maa- ja metsätalousministeriö pitää tärkeänä selvitettävän, tulisiko eläinlääkkeiden velvoitevarastointiaikaa pidentää.

Lausetta alkutuotannon sopeutumisesta muuttuviin ilmasto-olosuhteisiin esitetään täydennettäväksi seuraavasti: ”Alkutuotantoa **autetaan sopeutumaan tutkimuksen ja neuvonnan avulla** muuttuviin ilmasto-olosuhteisiin ja sään ääri-ilmiöihin.”

Luvun lopussa on kirjaus kyläkauppatuesta. Kirjausta voisi muuttaa yleisemmälle tasolle seuraavasti: ”**Maaseutualueiden kyläkauppojen toimintaa tuetaan, sillä tuella on merkitystä maaseutualueiden päivittäispalveluiden saatavuuteen ja sitä kautta huoltovarmuuteen maaseutualueilla.**”

Alaluku 4.4 Vesihuolto

Vesihuollon ensimmäisessä kappaleessa asetetaan tavoitteeksi vesihuollon varautumistason ja tarvittavien varautumistoimenpiteiden määrittely, jotta varmistetaan vesihuollon riittävät palvelut kaikissa tilanteissa. Tavoitteen toimeenpanoon tulee kiinnittää erityistä huomiota laadittavassa toimeenpanosuunnitelmassa, mikä selkeyttää toimijoiden vastuuta ja tehtävän toteuttamista.

Alaluku 4.8. Sosiaali- ja terveydenhuolto sekä sosiaaliturva

”Sosiaali- ja terveydenhuollon kriittisille materiaaleille, laitteille sekä lääkkeille määritellään sosiaali- ja terveysministeriön, hyvinvointialueiden, THL:n, Fimean ja Huoltovarmuuskeskuksen laajassa yhteistyössä riittävät varmuusvarastotasot. Lisäksi täsmennetään eri toimijoiden vastuut sosiaali- ja terveydenhuollon materiaalisessa varautumisessa.” Kappaletta esitetään täydennettäväksi seura-

vasti: **Määritellään, mitkä kliiniset ravintovalmisteet ovat sellaisia, joiden saatavuus on varmistettava vakavissa häiriötilanteissa ja poikkeusoloissa sekä päätetään saatavuudesta vastuussa oleva taho.**

Maa- ja metsätalousministeriön perustelu lisäykselle on seuraava: Ministeriö pitää tärkeänä nostaa esille myös kliiniset ravintovalmisteet. Kliiniset ravintovalmisteet ovat lääkkeiden kaltaisia ja välttämättömiä joillekin aineenvaihduntasairauksista kärsiville potilasryhmille. Ongelmasta keskusteltiin poikkihallinnollisesti vuonna 2022, jolloin keskiössä oli sairaaloissa hoidettavien imeväisikäisten valmisteet. Samalla todettiin, että saatavuusongelmia voi syntyä yhtä lailla sairaaloiden ulkopuolella, avohoidossa, mistä oli jo esimerkki koronakriisin alkuvaiheessa. Keskustelutilaisuudessa ei tehty lopullisia suosituksia, mutta pyydettiin näkemyksiä ja laadittiin kattava muistio. Huomioiden, että useampi taho on jo todennut kokonaisuuden tärkeäksi, katsomme, että kliiniset ravintovalmisteet tulisi sisällyttää huoltovarmuuden tavoitepäätökseen, jotta kokonaisuuteen voidaan palata ja osoittaa asiankuuluva käsittely myöhemmin.

6. Valtioneuvoston tavoitteiden seuranta

Maa- ja metsätalousministeriö tukee toimeenpanoa varten erillisen suunnitelman laadintaa. Suunnitelmassa määritetään eri viranomaisten vastuut ja toimenpiteiden tarkempi aikataulutus, mikä selkeyttää ja konkretisoi päätöksen toimeenpanoa.

Kansliapäällikön sijaisena osastopäällikkö

Tuula Packalen

Neuvotteleva virkamies

Riitta Ukkonen

Liitteet

Jakelu TEM Työ- ja elinkeinoministeriö

Tiedoksi

VN/30737/2022-MMM-18

Seuraavat henkilöt ovat allekirjoittaneet tämän asiakirjan sähköisesti /

Följande personer har undertecknat denna handling elektroniskt /

This document has been signed electronically by the following persons: